

In de ochtend van 16 november 1986 was de hemel helder en onbewolkt in Villa Elisa, het dorp waar ik geboren en getogen ben, in het centraal-oostelijke deel van de provincie Entre Ríos.

Het was zondag en mijn vader stond vlees te grillen achter het huis. We hadden nog geen barbecue, maar hij wist zich te behelpen met een metalen plaat op de vloer, waarop hij de houtskool deed en daarop de rooster. Zelfs bij regenweer werd de barbecue niet afgeblazen: een extra plaat om het vlees en de houtskool af te dekken en dat was dat.

Vlak bij de grill, tussen de takken van de moerbeiboom, stond een draagbare radio op batterijen die altijd afgestemd was op 1726 Radio Nuevo Mundo. Die zender draaide volksmuziek en bracht ieder uur een nieuwsbulletin, maar heel beknopt. Het seizoen van de bosbranden was nog niet begonnen in nationaal park El Palmar, zo'n vijftig kilometer verderop, dat iedere zomer in lichterlaaie stond zodat de sirenes van alle brandweerkazernes in de streek voortdurend loeiden. Op een paar verkeersongelukken na – altijd een of andere jongen die terugkwam van een dansfeest – gebeurde er in het weekend weinig tot niets. Er was zelfs geen voetbal in de middag, want het was zo heet dat er alleen nog 's avonds werd gespeeld.

Die ochtend was ik vroeg wakker geworden van een windvlaag die het dak van het huis deed schudden. Ik rekte me uit in bed en voelde iets waardoor ik met bonzend hart overeind schoot. Mijn matras was nat en een paar warme, glibberige dingen bewogen tegen mijn benen. Ik sliep nog half, zodat niet meteen tot me doordrong wat er aan de hand was: mijn kat had weer eens jongen gekregen aan het voeteneinde van mijn bed.

In het licht van de bliksemflitsen die de kamer verlichtten, zag ik hoe ze, opgerold, met haar gele ogen naar me lag te staren. Ik trok mijn knieën op en sloeg mijn armen eromheen, om de jonkies niet meer te voelen.

Mijn zus, in het bed naast me, sliep nog. De bliksem deed haar gezicht, haar halfopen ogen – ze sliep altijd zo, als een haas – en haar borst die op en neer ging blauw oplichten, onwetend van het noodweer en de regen die alles had weggespoeld. Ik keek naar haar tot ik zelf ook weer in slaap viel.

Toen ik wakker werd, was mijn vader als enige op. Mijn moeder, mijn broer en mijn zus sliepen nog. De poes en haar jonkies waren verdwenen. Alleen een gelige vlek met donkere randen aan één kant van mijn laken verried dat er een bevalling had plaatsgevonden.

Ik ging naar buiten en vertelde mijn vader dat de poes jongd had, maar dat ik haar en haar jongen nergens meer kon vinden. Hij zat in de schaduw van de moerbeiboom, een eindje van de grill af, maar dichtbij genoeg om een oogje op het vlees te houden. Aan zijn voeten de roestvrijstalen beker waar hij altijd uit dronk, gevuld met wijn en ijsblokjes. Er stond condens op.

Ze heeft ze vast in het schuurtje verstopt, zei hij.

Ik wierp een blik in die richting, maar durfde niet te gaan kijken. We hadden ooit een gestoorde hond gehad die haar puppy's in het schuurtje had begraven. Van eentje had ze de kop afgebeten.

De kroon van de moerbeiboom was als een groen gewelf en het gouden geflonker van het zonlicht filterde door het bladerdek. Over een paar weken zou de boom beladen zijn met vruchten en gonzen van de vliegen, de lucht zou zich vullen met de zuurzoete geur van overrijpe moerbessen en een tijdlang zou niemand het in zijn hoofd halen om in de schaduw ervan te

gaan zitten. Maar die ochtend was hij mooi. Je moest alleen uitkijken voor de harige rupsen, groen en glinsterend als kerstkransen, die zo zwaar waren dat ze weleens uit de boom vielen en brandwonden veroorzaakten met het zuur van hun brandharen.

Op dat moment hoorden we het nieuws op de radio. Ik was niet echt aan het luisteren, maar miste er geen woord van.

Die ochtend was in San José, een dorp twintig kilometer verderop, een tiener vermoord in haar bed, terwijl ze sliep.

Mijn vader en ik zwegen.

Vanwaar ik stond, zag ik hoe hij overeind kwam van zijn stoel en met een ijzeren staaf in de kooltjes pookte, ze gelijkmatig verdeelde en de grootste stuksloeg. Door de hitte van de vlammen parelden er zweetdruppels op zijn gezicht en het vlees dat hij pas op de rooster had gelegd siste zachtjes. Een buurman kwam langs en schreeuwde iets. Hij keek om, nog steeds gebogen over de grill, en stak zijn vrije hand op. Kom eraan, riep hij. En met dezelfde staaf begon hij de kooltjes te verspreiden, schoof ze naar één kant van de plaat, naar de plek waar het ñandubay-hout brandde, hij liet er maar een paar liggen, wat genoeg moest zijn om de grill warm te houden tot hij terug was. Kom eraan betekende dat hij snel in het café op de hoek een glas ging drinken. Hij schoof zijn voeten in zijn slippers, die ergens in het gras slingerden, en trok zijn hemd aan, dat aan een tak van de moerbeiboom hing.

Als je ziet dat het uitgaat, gooi er dan wat meer houtskool op. Ik ben zo terug, zei hij en hij snelde met klapperende slippers de straat op, zoals een kind dat de ijscoman heeft gezien.

Ik ging op zijn stoel zitten en pakte de beker, die hij had laten staan. Het metaal was ijskoud. Een ijsblokje dreef in een bodempje wijn. Ik viste het eruit met mijn vingers en begon erop te

zuigen. Eerst smaakte het een beetje naar alcohol, daarna alleen nog naar water.

Toen het bijna helemaal gesmolten was, vermaalde ik het tussen mijn tanden. Ik legde mijn hand op mijn bovenbeen, onder de rand van mijn short. Hij voelde zo koud aan dat ik ervan schrok. Net de hand van een dode, dacht ik. Niet dat ik ooit een dode had aangeraakt.

Ik was dertien en die ochtend trof het nieuws over dat dode meisje me als een openbaring. Mijn huis, het huis van iedere tiener, was dus niet de veiligste plek ter wereld. Ze konden je van het leven beroven in je eigen huis. De gruwel kon zich afspelen onder je eigen dak.

De dagen daarop hoorde ik meer bijzonderheden. Het meisje heette Andrea Danne, was negentien jaar, ze was blond en knap en had blauwe ogen, ze had een vriendje en studeerde voor docente psychologie. Iemand had een mes in haar hart geplant.

Meer dan twintig jaar zou Andrea me vergezellen. Ze was er telkens als ik hoorde dat er weer een vrouw was vermoord. De ene naam na de andere haalde de voorpagina van de landelijke kranten: María Soledad Morales, Gladys McDonald, Elena Arreche, Adriana en Cecilia Barreda, Liliana Tallarico, Ana Fuschini, Sandra Reitier, Carolina Aló, Natalia Melman, Fabiana Gandiaga, María Marta García Belsunce, Marela Martínez, Paulina Lebbos, Nora Dalmasso, Rosana Galliano. Allemaal herinnerden ze me aan Andrea en aan die moord die onbestraft is gebleven.

In de zomer, toen ik een paar dagen doorbracht in de provincie Chaco, in het noordoosten van het land, stuitte ik op een artikel in een plaatselijke krant. De kop luidde: *De moord op María Luisa Quevedo, vijftwintig jaar later*. Het betrof een meisje van vijftien dat op 8 december 1983 om het leven was gebracht

in Presidencia Roque Sáenz Peña. María Luisa werd al een paar dagen vermist, toen ze ten slotte verkracht en gewurgd werd teruggevonden op een braakliggend terrein aan de rand van de stad. Voor die moord is nooit iemand veroordeeld.

Kort daarna hoorde ik ook over Sarita Mundín, een meisje van twintig dat op 12 maart 1988 was verdwenen. Haar stoffelijk overschot werd op 29 december van dat jaar gevonden aan de oever van de Tcalamochita in Villa Nueva, een stad in de provincie Córdoba. Nog een onopgeloste zaak.

Drie jonge meisjes uit de provincie die in de jaren tachtig waren omgebracht, drie onbestrafte moorden die hadden plaatsgevonden in de tijd dat we in dit land nog nooit van de term 'femicide' hadden gehoord. Die ochtend had ik ook nog nooit gehoord van María Luisa, die twee jaar daarvoor was vermoord, of van Sarita Mundín, die toen nog in leven was, onwetend van wat haar twee jaar later zou overkomen.

Ik wist niet dat een vrouw kon worden vermoord gewoon omdat ze vrouw was, maar ik had verhalen gehoord waartussen ik mettertijd verbanden ging leggen. Over voorvallen die niet hadden geleid tot de dood, maar waarbij vrouwen het slachtoffer waren geworden van vrouwenhaat, misbruik en minachting.

Die verhalen had ik gehoord van mijn moeder en één was me in het bijzonder bijgebleven. Het was gebeurd toen mijn mama nog heel jong was. Ze herinnerde zich de naam van het meisje niet meer, omdat ze haar nooit had gekend, maar ze wist wel dat ze in La Clarita woonde, een gehucht in de buurt van Villa Elisa. Ze zou gaan trouwen en een naaister uit mijn dorp maakte de bruidsjaпон. Ze had zich de maat laten nemen en was een paar keer komen passen, altijd in gezelschap van haar moeder, die haar bracht met de gezinsauto. Bij de laatste pasbeurt kwam ze

alleen, niemand kon haar brengen en dus had ze de bus genomen. Ze was het niet gewend om alleen te gaan, ze liep de verkeerde kant op en toen ze zich dat realiseerde, bevond ze zich op de weg naar het kerkhof. Die op sommige uren van de dag verlaten was. Toen ze een auto aan zag komen, bedacht ze dat ze maar beter de weg kon vragen, in plaats van doelloos rond te blijven lopen. In de wagen zaten vier mannen en ze namen haar mee. Ze hielden haar dagenlang gevangen, naakt, vastgebonden en gekneveld, in een gebouw dat kennelijk leegstond, en gaven haar net genoeg te eten en te drinken om in leven te blijven. Telkens als ze daar zin in hadden, verkrachtten ze haar. Het meisje wilde alleen nog maar dood. Door een klein raam zag ze slechts lucht en velden. Op een avond hoorde ze de mannen wegrijden in hun auto. Ze raapte haar moed bij elkaar, slaagde erin zich te bevrijden en kon door het raampje ontsnappen. Ze liep dwars door de velden tot ze een bewoond huis tegenkwam. Daar kreeg ze hulp. Ze heeft de plaats waar ze werd vastgehouden nooit kunnen identificeren, en haar ontvoerders evenmin. Een paar maanden later trouwde ze met haar verloofde.

Een ander verhaal was recenter, het dateerde van een paar jaar geleden.

Drie jongens gingen op zaterdag naar een dansfeest. Een van hen was verliefd op een meisje, een dochter uit een traditionele plaatselijke familie. Ze speelde een spelletje van aantrekken en afstoten. Hij maakte avances, zij liet het zich welgevallen en vervolgens wees ze hem af. Dat kat-en-muisspelletje was al maanden aan de gang. Op de avond van het feest ging het niet anders. Ze dansten, dronken een glas, praatten over koetjes en kalfjes en weer liet ze hem staan. Hij ging zijn verdriet verdrinken in de bar waar zijn beide vrienden al een poos stonden te hijsen. Het was hun idee geweest. Als ze haar eens na het feest opwacht-

ten om haar een lesje te leren? Toen de verliefde jongeman dat hoorde, was hij op slag nuchter. Ze waren niet goed wijs, waar hadden ze het verdomme over, hij kon maar beter naar huis gaan. Dronkenmanspraak.

Maar zij meenden het. Dat soort tafelhoeren moest een lesje krijgen. Ook zij gingen eerder weg. En ze wachtten haar op bij een braakliggend terrein vlak bij haar huis. Het meisje zou daar sowieso langskomen.

Zij verliet het feest met een vriendin die een blok verderop woonde. Haar vriendin was als eerste thuis en zij vervolgde rustig haar weg, langs de route die ze op dansavonden altijd nam, in een dorp waar nooit iets gebeurde. Ze overvielen haar in het donker, sloegen haar, penetreerden haar om de beurt, keer op keer. En toen zelfs hun pikken er genoeg van kregen, verkrachtten ze haar met een fles.